

POLITIET

POLITIDIREKTORATET

Det kongelige justis- og beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse
14/7082

Vår referanse
2014/04495-15 008

Dato
22.01.2015

Høring - Forslag til endring i politiloven og ekomloven

Vi viser til høringsbrev av 4. desember 2014 fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Politidirektoratet har forelagt høringen for underliggende instanser. Vi har mottatt høringsuttalelser fra Kripos, Oslo politidistrikt og Politihøgskolen (PHS), som følger vedlagt i kopi. Høringsuttalelsene tar opp ulike sider av lovforslagene og er delvis innarbeidet i direktoratets uttalelse. Politidirektoratet bemerker at høringen tar opp forslag og problemstillinger av prinsipiell karakter. Det er derfor beklagelig at departementet har satt en svært kort høringsfrist i denne saken.

Høringen gjelder forslag til endringer i politiloven og ekomloven. Endringene innebærer at det åpnes for at politiet i sin operative virksomhet skal kunne etablere mobilregulerte soner og foreta andre inngrep i frekvenser tildelt andre, som operative tiltak i visse situasjoner som i dag ikke er lovregulert. Det foreslås en ny bestemmelse i politiloven § 7 b som gir politiet hjemmel til å etablere mobilregulerte soner, samt gi politiet hjemmel til å benytte jamming på andre frekvenser enn frekvenser som brukes til offentlig mobilkommunikasjon, dersom dette er nødvendig for å beskytte liv og helse eller tungtveiende samfunnsmessige hensyn tilsier det. I tillegg foreslås det å åpne for at politiet av samme grunner kan innstille eller avbryte overføring av samtaler eller annen kommunikasjon til eller fra bestemte telefoner, datamaskiner, andre bestemte kommunikasjonsanlegg eller andre anlegg som kan benyttes til sending av elektromagnetiske bølger, eller stenge denne typen anlegg for kommunikasjon. Det skisseres to alternativer når det gjelder hvilke situasjoner politiet kan benytte slike tiltak.

Det foreslås videre at kompetansen til å iverksette tiltakene legges til politimester og visepolitimester, samt sjef PST og assisterende sjef PST. I tillegg foreslås det å åpne for at myndigheten i særlige tilfeller kan delegeres.

Videre foreslås det at kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll (KK-utvalget) og Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjenesten (EOS-utvalget) gis tilsynskompetanse for henholdsvis det ordinære politiets og PSTs bruk av metodene i politiloven § 7 b.

Politidirektoratet

Post: Postboks 8051 Dep., 0031 Oslo
Besøk: Hammersborggata 12
Tlf: 23 36 41 00 Faks: 23 36 42 96
E-post: politidirektoratet@politiet.no

Org. nr.: 982 531 950 mva
Bankgiro: 7694.05.02388

I tillegg foreslås det endringer i ekomloven slik at politiet kan beslutte å unnlate å varsle Post- og teletilsynet om jamming mv., eller utsette varslingen, dersom unnlatt eller utsatt varsling etter en konkret vurdering er nødvendig av hensyn til samarbeidende tjenester, eller det er helt nødvendig av hensyn til gjennomføringen av tiltak som nevnt i politiloven § 7 b. Endelig foreslås det at politiet kan beslutte at ekomtilbyderne ikke skal varsles dersom det er av avgjørende betydning for gjennomføringen av tiltaket. Det foreslås at slike beslutninger skal nedtegnes og begrunnes skriftlig.

Innledning

Politiet har i dag ikke hjemmel i lov til å gjøre inngrep i eller hindre elektronisk kommunikasjon utover straffeprosesslovens bestemmelser om tvangsmiddelbruk eller PSTs adgang til å benytte tvangsmidler i forebyggende øyemed med hjemmel i politiloven § 17 d. Jamming og eventuell bruk av mobilregulerte soner mv. utenfor disse tilfellene har derfor blitt gjort på nødrettslig grunnlag.

Endringer og utvikling innenfor metodebruk er et svært viktig område for politiet. Politiet er helt avhengig av å ha gode og tilstrekkelig dekkende hjemler for å være i stand til å løse sine oppgaver – det være seg rent operativt eller etterforskningsmessig. Behovet for endringene er begrunnet ut i fra dagens kriminalitetsbilde og trusselsituasjon, sammenholdt med dagens tekniske muligheter. Politiet ser klart et behov for en utvidet tilgang til metoder, også på det operative området. Politidirektoratet savner, i likhet med Oslo politidistrikt, imidlertid en nærmere drøftelse av grensedragningen mellom henholdsvis det operative politiarbeidet (politiloven) og etterforskingssporet (straffeprosessloven). Vi viser forøvrig til uttalelsen fra Oslo politidistrikt.

Politidirektoratet slutter seg til de betraktninger som Kripos anfører når det gjelder utfordringer ved at man i samme lovbestemmelse tar opp situasjoner som tradisjonelt sett har hatt forskjellig inngangsvilkår. Kripos viser særlig til forskjellene mellom nødrett og forebyggende tiltak. Oslo politidistrikt og PHS har uttalt i samme retning at horingsforslaget ikke er klart når det gjelder forholdet mellom straffeprosessloven og politiloven samt grensedragningen mellom nødrett, forebygging og etterforskning. Videre synes det å være språklig uklarhet i lovutkastet som skaper usikkerhet rundt om man snakker om forebygging, avverging eller stansing av et lovbrudd.

Kripos stiller spørsmål ved om en lovregulering av nødrett er nødvendig og har viktige innspill under punktet "Nødrett". I tillegg til de argumentene mot lovregulering som Kripos nevner, kan vi også bemerke at det generelt kan være vanskelig å regulere uttømmende bruk av nødrett, slik at det til tross for lovregulering kan oppstå situasjoner hvor nødrett må benyttes.

Endringer i politiloven

Valg av alternativ - § 7b første ledd

Det foreslås to ulike alternativer når det gjelder hvilke situasjoner politiet kan benytte tiltakene i § 7 b første ledd.

Etter *alternativ 1* foreslås det at etablering av mobilregulerte soner og jamming kan benyttes i arbeidet med å forebygge og stanse alvorlige ordensforstyrrelser, forebygge straffbare forhold eller iverksette andre politioperative tiltak. Med alvorlige ordensforstyrrelser siktes det til tilfeller hvor det er mer systematiske og større/alvorlige ordensforstyrrelser.

I *alternativ 2* foreslås det at etablering av mobilregulerte soner og jamming kan benyttes i arbeidet med å forebygge alvorlige straffbare forhold som etter loven kan medføre straff av fengsel i tre år eller mer eller iverksette andre politioperative tiltak

Etter begge alternativene kan politiet benytte tiltakene i arbeidet med å iverksette andre politioperative tiltak. Dette vil kunne omfatte de tiltak som måtte bli iverksatt etter politiloven § 7, som for eksempel å uskadeliggjøre eller å ta farlige gjenstander i forvaring. I tillegg omfattes bruk av de foreslåtte tiltakene i forbindelse med gjennomføring av tiltak politiet har etter straffeprosessloven, så som pågripelse og ransaking. I begge alternativene er det et vilkår at bruk av tiltakene er nødvendig for å beskytte liv og helse eller tungtveiende samfunnsmessige hensyn tilsier det.

Politidirektoratet vil ut i fra en politifaglig helhetsvurdering støtte alternativ 1. Kripos og PHS reiser imidlertid i sine uttalelser flere problemstillinger rundt reguleringen som bør vurderes nærmere, og vi viser til uttalelsene fra Kripos og PHS på dette punktet.

Politiloven § 7 b annet ledd

Departementet foreslår at politiet i bestemmelsens annet ledd gis adgang til å benytte mobilregulerte soner m.v for å gjennomføre tvangsmidler etter straffeprosessloven §§ 202a, 202b, 202c eller 216m (skjult fjernsynsovervåking, teknisk sporing og romavlytting).

Politidirektoratet støtter forslaget og er enig i at man bør se nærmere på ordlyden i straffeprosesslovens paragraf 216 b slik som foreslått av Oslo politidistrikt. Bruk av mobilregulerte soner kan være et nødvendig tiltak for å kunne gjennomføre tvangsmiddelet. Direktoratet bemerker at romavlytting etter strpl. § 216m og plassering av teknisk peileutstyr etter strpl. § 202c er tvangsmidler hvor det kreves kjennelse fra retten for at det kan brukes. I praksis vil bruk av mobilregulert sone m.v være svært målrettet og vare i kort tid slik at konsekvenser overfor utenforstående ikke vil være særlig store. Etter Politidirektoratets vurdering vil dette gjøre det mindre betenkelig å benytte metoden. Direktoratet bemerker imidlertid at det antagelig vil være det mest hensiktsmessig at tiltaket som gjelder de straffeprosessuelle tvangsmidlene reguleres i straffeprosessloven og ikke i politiloven. Vi viser for øvrig til vedlagte uttalelser fra Kripos, Oslo politidistrikt og PHS.

Politiloven § 7 b tredje ledd

Politidirektoratet er enig med Oslo politidistrikt i at denne bestemmelsen kun vil bli anvendt i svært få tilfeller og at det gjelder meget alvorlige situasjoner.

Personvern og vern om privatlivets fred er grunnleggende verdier i et demokratisk samfunn. Kriminalitet kan imidlertid utgjøre en trussel mot borgernes sikkerhet og mot samfunnet, og vernet kan derfor ikke være absolutt. Der kriminalitetsbekjempelse står mot personvern, må nødvendighet og forholdsmessighet av tiltakene vurderes. De tiltakene som foreslås i høringsnotatet innebærer et inngrep i samfunnskritisk infrastruktur for å beskytte liv og helse eller tungtveiende samfunnsmessige hensyn. Lovforslaget setter strenge vilkår for å kunne benytte mobilregulerte soner og jamming m.v. Direktoratet legger til grunn at de foreslåtte tiltakene ikke vil bli iverksatt med mindre det er absolutt nødvendig ut fra situasjonen. Politidirektoratet legger også til grunn at faren for misbruk er liten.

Beslutningskompetanse

I forslaget legges det opp til at beslutningskompetansen legges til politimester eller visepolitimester med muligheter til delegering i særlige tilfelle.

Politidirektoratet tiltrer forslaget om at beslutningskompetanse legges til politimester eller visepolitimester, samt forslaget om at Kontrollutvalget for kommunikasjonskontroll gis tilsynskompetansen.

Endringer i ekomloven - varslingsreglene

Hovedregelen er at politiet skal varsle Post- og teletilsynet (PT) uten ugrunnet opphold etter at frekvenser som er tildelt andre er tatt i bruk. Etter forslaget til endringer er det lagt inn en sikkerhetsventil om at politiet i særlige tilfeller kan utsette å varsle PT eller unnlate å varsle. Videre foreslås at politiet i samråd med PT kan beslutte at ekomtilbyderne ikke skal varsles, og at politiet her vil treffe den endelige avgjørelsen ved en eventuell uenighet mellom politiet og PT. Politidirektoratet støtter den foreslåtte endringen i varslingsreglene i ekomloven § 6-2.

Med hilsen

Atle Roll-Mathisen
fung. avdelingsdirektor

Kristine Langkaas
seksjonssjef

Vedlegg:

- Kripos' horingsuttalelse av 19.01.2015
- Oslo politidistrikts horingsuttalelse av 12.01.2015
- PHS' horingsuttalelse av 17.01.2015